

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2025. április 25., országos szakasz

11. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL

45 pont

Írj 1,5–2 oldalas értekezést *Bűnösök és/vagy áldozatok? Női sorsok Arany János balladáiban* címmel az alábbi szövegrészletek értelmezésére és saját olvasmányélményeire építve!

"Fiam, Ágnes, mit miveltél?
Szörnyű a bűn, terhes a vád;
Ki a tettet végrehajtá
Szeretőd im maga vall rád."
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.

"Ő bitón fog veszni holnap,
Ő, ki férjedet megölte;
Holtig vízen és kenyéren
Raboskodva bűnbödl te."
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.
[...]

"Méltóságos nagy uraim!
Nézzen Istent kegyelmetek;
Sürgető munkám van ottbön,
Fogva én itt nem ülhetek."
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.

"Mocsok esett lepedőmön,
Ki kell a vérfoltot vennem!
Jaj, ha e szenny ott maradna,
Hová kéne akkor lennem!"
Oh! irgalom atyja ne hagyj el.

Összenéz a bölcs törvényszék
Hallatára ily panasznak.
Csendesség van. Hallgat a száj,
Csupán a szemek szávaznak.
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.

"Eredj báz, szegény asszony!
Mosd fehérré mocsokos lepled;
Eredj báz, Isten adjon
Erőt abhoz és kegyelmet."
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.

S Ágnes asszony a pataokban
Lepedőjét újra mossa;
Fehér leplét, tiszta leplét
A futó hab elkapdossa.
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el

Mert hiában tiszta a golyos,
Benne többé semmi vérjel:
Ágnes azt még egyre látja
S épen úgy, mint akkor éjjel.
Oh! irgalom atyja, ne hagyj el.

(Ágnes asszony, 1853)

Dalos Eszti - a mezőre kiment ő,
Aratókkal puha fűvön pihent ő;
De ha álom ért reájok,
Odahagyta kis tanyájok'
- Töri a vadkan az "irtást" -
Ne tegyétek, ti leányok!

Szederinda golyos ruháját
szakasztja,
Tövis, talló piros vérit fakasztja;
Hova jár, mint kósza lélek,
Ha alusznak más cselédek? ...
- Soba, mennyi csillag hull ma! -
Ti, leányok, ne tegyétek.

Tuba Ferkó a legelőt megúnta,
Torahajtott, furuháját se fűtta;
Dalos Eszter nem kíséri,
Maga balvány, dala sí-rí:
- Nagy a harmat, esik egyre -
Csak az isten tudja, mér' rí.

Szomorún jár, tébolyog a mezőben,
Nem is áll jól semmi dolog kezében;
Éje bosszú, napja bágyadt,
Szíve sóhajt - csak egy vágat:
- De subogjon az a munka! -
Te, halál, vess puha ágyat.

Ködös őszre vált az idő azonban,
Törik is már a tengerit Adonyban;
Dalos Eszter csak nem jött ki:
Temetőbe költözött ki;
- Az a Lombár nagy barangja! -
Ne gyalázza érte senki.

(Tengeri-bántás, 1877)

"Jöjjön utolszor szép szeretője,
Tükös arája, Kund Abigél!"
Jó; - szeme villan s tapad a törre,
Arca szobor lett, lába gyökér.
- Sebből pirosan buzog a vér.

Könny se perdül, jajja se hallik,
Csak odakap, hol fészkel az agy:
Iszonyu az, mi oda nyilallik! ...
Döbbenet által a szív ere fagy:
"Lyányom, ez ifjú gyilkosa vagy!"

Kétszeri mondást - mint lebüvölten -
Hallgat el, aztán így rebegi:
"Bárczi Benőt én meg nem öltem
Tanum az Ég, s minden seregi!
Hanem e tört én adtam neki.

Bírta szívem' már bű szerelemre -
Tudhatta, közöttünk nem vala gát:
Unszola mégis szóval "igenre",
Mert ha nem: ő kivégzi magát.
Enyelegve adám a tört: nosza hát!"

S vadul a sebből a tört kiragadja,
Szeme szokatlan lángot lövell,
Kacag és sír, s fennvillogtatja
S vércse-visongással rohan el.
Vetni kezét rá senki se mer.

Odakinn lefut a nyílt utca során,
Táncolni, dalolni se szégyell;
Dala vég: "Egyszer volt egy leány,
Ki csak úgy játszott a legénnyel,
Mint macska szokott az egérrel!"

(Tetemre hívás, 1877)

"Vörös Rébék általment a
Keskeny pallón s elrepült -"
Tollászkodni, már mint varju,
Egy jegenyefára ült.
Akinék azt mondja: kár!
Nagy baj éri és nagy kár:
Hess, madár!

Ő volt az, ki addig főzte
Pörge Dani bocskorát,
Míg elvette a Sinkóék
Cifra lányát, a Terát.
De most bezzeg bánja már,
Váltig hajtja: kár volt, kár!
Hess, madár!

Pörge Dani most őbenne
Ha elbotlik se köszön,
S ha ott kapja, kibuktatja
Orrával a küszöbön.
Pedig titkon oda jár,
Szép asszonynak mondja: kár!
Hess, madár!

Cifra asszony színes szóra
Tetteti, hogy mit se hajt:
"Kend meg közöttünk ne csináljon
Háborodást, házi bajt,
Nem vagyok én csapodár."
Rebi néni mondja: kár!
Hess, madár!

Másszor is jön, hoz fehér pénzt,
Piros kendőt s egyebet:
"Nesze, hyányom? e mézes bor
Erősítse a szíved:
Szépnek úgy nem tenni kár!"
- "Hadd jöjjön hát a kasznár."
Hess, madár!

(Vörös Rébék, 1877)

II. TÉTEL

45 pont

Írj 1,5–2 oldalas novellát a Fejedelem bukásának, csalódásának romantikus történetéről az alábbi részletből kiindulva! Igazodj Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde című drámai költeményének történetéhez, korához, értékrendjéhez! Adj találó címet a szövegednek!

Fejedelem

[...] Intettem, és egy ország pusztá lön,
Akartam, és egy másik támadott.
Ki adja vissza múlt hatalmamát?
Gyermek volt a nép, bábok istenei;
Én fölneveltem őket, báb helyett
Kitettem a hírt, s bátor fajzatok
Erőt nevelve, őrző gondomon
Nagy nemzetekké serdült a világ:
Nyakamra nőttek, s mely nagy tő valék,
Most földre húztak önnön ágaim.
Tehettem mindent, s mindent megtevék,
Hatalmamom túl egy volt, s azt kívánták,
A mindeneknek tetsző! nem tevém;
Mert nem tehettem, és elért bajom.

(Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde, ötödik felvonás)